

**HOITOTYÖN OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA HEIDÄN
SAAMASTAAN PALAUTTEESTA HARJOITTELUSSA
SISÄTAUTIOSASTOILLA**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Forssa, hoitotyön koulutusohjelma

Syksy 2017

Mika Roms & Valtteri Simola

Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja

Tekijä	Mika Roms & Valtteri Simola	Vuosi 2017
Työn nimi	Hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia heidän saamastaan palautteesta harjoittelussa sisätautiosastoilla	
Työn ohjaaja	Kirsi Hentinen	

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia heidän saamastaan palautteesta harjoittelussa sisätautiosastoilla. Tavoitteena oli tuottaa tietoa erään kantahämäläisen sairaalan sisätautiosastoille, jotta palautteenantoa voidaan kehittää osastoilla.

Tutkimus oli kvalitatiivinen, ja tutkimusaineisto kerättiin paperisen kyselylomakkeen avulla. Kyselylomake sisälsi kahdeksan avointa kysymystä palautteeseen liittyen. Kyselyn teemoja olivat palautteen laatu, palautteen määrä, palautteenantotilanne sekä palautteenannon kehittäminen. Kyseleyn vastasi 15 opiskelijaa, joista seitsemän oli lähihoitajaopiskelijoita ja kahdeksan sairaanhoitajaopiskelijoita. Aineiston analysoinnissa käytettiin induktiivista lähestymistapaa.

Tutkimustulosten valossa sisätautiosastoilla on kehitettävää palautteenannon suhteen. Opiskelijat vastasivat saaneensa harjoittelussa niin oppimista edistävää kuin vaikeuttavaakin palautetta. Opiskelijat toivoivat saavansa enemmän palautetta, ja että palaute ilmaistaisiin ystävällisellä tavalla. Myös toive palautteen säännöllisyydestä nousi usein esiin vastauksista. Opiskelijat kokivat palautteenantotilanteet harjoittelussa enimmäkseen onnistuneina. Osa opiskelijoista piti palautevihkoa hyvänä ja osa ongelmallisena, vihkoon opiskelijat kirjoittivat oppimiskokemuksistaan. Osa opiskelijoista kertoi saaneensa vain vähän palautetta vihkoon, tai sitä ei tullut lainkaan. Osalla vastaajista palautevihko ei ollut käytössä harjoittelun aikana.

Avainsanat Hoitotyön opiskelija, kliininen harjoittelu, palaute

Sivut 37 sivua, joista liitteitä 3 sivua

Degree programme in Nursing
Forssa

Authors	Mika Roms & Valtteri Simola	Year 2017
Subject	The experiences of nursing students regarding the feedback they received during their clinical practice in medical wards	
Supervisor	Kirsi Hentinen	

ABSTRACT

The purpose of this bachelor's thesis was to examine the experiences of nursing students regarding the feedback they received during their clinical practice in medical wards. The aim of the study was to produce knowledge for one Tavastian hospital's medical wards, so that giving of feedback can be improved at wards.

The study was qualitative in nature and research material was collected by using a questionnaire. The questionnaire consisted of a paper form which included eight open questions about the feedback they received. The themes of the questionnaire were the quality of the feedback, the quantity of the feedback, the situation where feedback was given, and development of the feedback. The questionnaire was answered by 15 nursing students, of which seven were practical nursing students and eight were registered nursing students. Analysis of the research material was done inductively.

According to the results of the study medical wards had certain procedures in use regarding the feedback giving. According to the students the feedback both promoted and complicated learning. Moreover, the situations where feedback was given showed to be mostly successful. The use of a feedback notebook was considered good by some students but problematic by others and its use was in some cases totally ignored. More often and frequently provided feedback with a positive approach was appreciated as a result of the study.

Keywords Nursing student, clinical practice, feedback

Pages 37 pages including appendices 3 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	KESKEISET KÄSITTEET	2
2.1	Hoitotyön opiskelija	2
2.2	Kliininen harjoittelu	2
2.3	Palaute	3
2.3.1	Positiivinen palaute.....	3
2.3.2	Negatiivinen palaute	4
3	PALAUTE HOITOTYÖN HARJOITTELUSSA.....	5
3.1	Palautteenantoa tukevat tekijät hoitotyön harjoittelussa	6
3.2	Palautteenantoa heikentävät tekijät hoitotyön harjoittelussa	8
4	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	9
5	TUTKIMUSMENETELMÄ.....	9
6	AINEISTON ANALYSOINTI	10
7	TUTKIMUSTULOKSET	11
7.1	Oppimista edistävä palaute	12
7.2	Oppimista vaikeuttava palaute	14
7.3	Palautteen määrä	15
7.4	Palautteenantotilanteet.....	17
7.5	Palautteenantotilanteen luonne	19
7.6	Palautevihon käyttö	21
7.7	Palautteenannon kehittäminen ja muut huomiot	21
8	POHDINTA.....	23
8.1	Johtopäätökset	23
8.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	25
8.3	Jatkotutkimusehdotukset	27
	LÄHTEET	28

Liitteet

Liite 1	SAATEKIRJE
Liite 2	KYSELYLOMAKE

1 JOHDANTO

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut vuonna 2003 suosituksen terveysalan koulutuksen työssäoppimisesta ja ohjatusta harjoittelusta. Sen mukaan palautetta tulee antaa jatkuvasti harjoittelun aikana sekä erityisesti sen päättyessä ohjaajan, opiskelijan ja ohjaavan opettajan välisessä arviointikeskustelussa. Palautteen tulee olla positiivista ja oppimista kehittävä, sekä sen periaatteet tulee olla tasapuolisia kaikkia opiskelijoita kohtaan. Palautteen tulee nojata opiskelijan ennalta määriteltyihin tavoitteisiin harjoittelujaksolta sekä opiskelijan henkilökohtaiseen taitotasoon. (Heinonen 2004, 38–39.)

Erään kantahämäläisen sairaalan osastoilla käytetään omaa opiskelijoiden palautejärjestelmää, jossa kerätään yleistä palautetta koko harjoittelujaksosta, suurimmaksi osaksi numeerisesti arvioiden. Kyseisen sairaalan sisätautiosastot halusivat lisää tietoa saadusta palautteesta harjoittelujaksojen ajalta opiskelijoiden näkökulmasta. Tässä työssä tarkastellaan hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia saamastaan palautteesta kliinisessä harjoittelussa sisätautiosastoilla laadullisesta näkökulmasta.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kerätä avoimen kyselylomakkeen avulla hoitotyön opiskelijoilta tietoa hoitohenkilökunnalta saamastaan palautteesta kyseisen sairaalan sisätautiosastoilla harjoittelun aikana. Tavoitteena on tuottaa tietoa opiskelijoiden kokemuksista heidän saamastaan palautteesta, jotta palautteenantoa voidaan kehittää osastoilla.

2 KESKEISET KÄSITTEET

Tämän opinnäytetyön keskeiset käsitteet ovat hoitotyön opiskelija, kliininen harjoittelu sekä palaute. Hoitotyön opiskelija -käsite sisältää lähi- sekä sairaanhoitajaopiskelijat. Kliininen harjoittelu -käsite sisältää tässä tutkimuksessa sekä sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa, että ammattikorkeakoulututkinnossa suoritettavan opintoihin kuuluvan ohjatun harjoittelun. Palaute -käsite on jaettu kahteen osaan. Ensin tarkastellaan, mitä palaute käsitteenä yleisesti tarkoittaa, sekä mitä se sisältää. Myöhemmin kerrotaan, mitä palaute on hoitotyön kliinisessä harjoittelussa.

2.1 Hoitotyön opiskelija

Sairaanhoitajaopiskelija on henkilö, joka on hyväksytty opiskelemaan ammattikorkeakouluun hoitotyötä, ja on aloittanut opinnot siellä. "Ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi se, joka on suorittanut: lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetussa laissa (672/2005) tarkoitetun tutkinnon; vähintään kolmi-vuotisen ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot; ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon, erikoisammattitutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinnon; tai ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden korkeakouluopintoihin" (Ammattikorkeakoululaki 932/2014).

Lähihoitajaopiskelija on henkilö, joka on hyväksytty opiskelemaan sosiaali- ja terveysalan ammatilliseen perustutkintoon. "Opiskelijaksi voidaan ottaa hakija, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavan aikaisemman oppimäärän, tai jolla koulutuksen järjestäjä muutoin katsoo olevan riittävät edellytykset tavoitteena olevan osaamisen hankkimiseen tai tutkinnon suorittamiseen." (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017). Lähihoitajaopiskelija osoittaa kliinisen harjoittelun aikana vaadittavan ammattiosaamisen arvioitavien näyttöjen avulla (Nevala 2015, 5).

2.2 Kliininen harjoittelu

Hoitotyön opiskelijoiden koulutus sisältää paljon käytännön harjoittelua, ja on siten tärkeä osa koko koulutusta. Sairaanhoitajakoulutuksen kliinisestä harjoittelusta ja sen määrästä on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston ammattipätevyyden tunnustamisen direktiivissä 2005/36/EY. Sairaanhoitajan koulutuksen 210 opintopisteestä tulee olla vähintään 90 opintopistettä kliinistä harjoittelua. Tästä määrästä voidaan maksimissaan 15 opintopistettä käyttää koulun harjoitustiloissa tai opetustilanteissa tapahtuvana opetuksena. Kliininen harjoittelu tulee suorittaa ohjattuna, ja

toteuttaa ammattikorkeakoulun hyväksymissä ja edellä mainitun direktiivin täyttäneissä terveysalan organisaatioissa, perus- sekä erikoissairaanhoidossa ja hoidon erilaisissa vaiheissa. (Opetusministeriö 2006, 70.)

Opetushallitus on määrännyt ammatillisen perustutkinnon perusteissa, että sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa 180 osaamispisteestä työssäoppimista tulee olla vähintään 45 osaamispistettä. Koulutuksen järjestäjä hankkii opiskelijoille klinisen harjoittelun suorittamispaikat, jotka on ennalta varmistettu sopiviksi kyseiseen tarkoitukseen. (Opetushallitus 2014, 1; Nevala 2015, 5.)

Hoitotyön klinisessä harjoittelussa hoitotyön opiskelijat harjaantuvat terveydenhuollon työskentelyyn ja toimintaperusteisiin. Harjoittelun tavoitteena on opastaa hoitotyön opiskelijaa alan keskeisimpiin työtehtäviin, sekä kartuttaa hänen kykyjään sekä tietojaan. (Heinonen 2004, 13.) Opiskelijalla on oikeus saada koko klinisen harjoittelun ajan palautetta toiminnastaan (Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2012, 8).

2.3 Palaute

Palaute on olennainen osa ohjausta klinisessä harjoittelussa. Palaute on "jonkin toimenpiteen, viestin tai muun sellaisen aiheuttama kannanilmaus tai reaktio" (Kotimaisten kielten keskus, 2017). Aallon (2002) mukaan palaute on reaktio palautteen kohteeseen tai hänen toimintaansa.

2.3.1 Positiivinen palaute

Palaute voidaan jakaa kahteen muotoon: myönteiseen ja korjaavaan palautteeseen (Aalto 2002, 7). Berlin (2008, 116) taas jakaa palautteen 4 eri tyyppiin: palkitsevaan, herättävään, nostattavaan sekä haastavaan palautteeseen sen sävyn ja palautteensaajan käsityksen mukaan.

Myönteisellä palautteella tarkoitetaan positiivisia huomioita, jotka liittyvät esimerkiksi oppijan kykyihin tai onnistuneisiin toimiin. Korjaavan palautteen tavoitteena on oppijan toiminnan muuttaminen rakentavalla tavalla. Aalto korostaa, että tällaisen palautteen kuuluu kohdistua nimenomaan tekemisiin eikä oppijan persoonaan tai ulkonäköön. Väärällä tavalla annettun palautteen on todettu laskevan työmotivaatiota, ja heikentävän työilmapiiriä. (Aalto 2002, 7, 12–13.)

Palkitseva palaute on positiivista, oikeutettua sekä toivottua ja sitä on helppo ottaa vastaan. Se saa aikaan hyvää mieltä, ja lisää palautteensaajan käsitystä siitä, mitä onnistunut työskentely vaatii. Se myös vaikuttaa kan-

nustavasti, ja lisää palautteensaajan itseluottamusta työskentelyssä. Palkitsevassa palautteessa palautteenantaja on tyytyväinen palautteensaajan tekemästä työstä. (Berlin 2008, 116, 123, 142–43.)

Nostattava palaute on positiivista, mutta se eroaa palautteensaajan omasta kokemuksesta. Se tulee perustella hyvin, jotta palautteensaaja kykenee hyväksymään saadun paremman palautteen omasta kokemuksestaan huolimatta. Nostattava palaute kannustaa palautteen saajaa ja lisää itsevarmuutta työntekoon. (Berlin 2008, 117, 147.)

Positiivisen palautteen saaminen lisää palautteen saajan tunnetta siitä, että hän on kykenevä tekemään asioita, joista on saanut positiivista palautetta. Palautteessa saatu kannustus tuo onnistumisen tunteita, kohottaa mielialaa, sekä lisää palautteensaajan innostusta työskentelyään kohtaan. Hyvä palaute lisää myös saajan käsitystä siitä, miten tulevaisuudessa hänen tulisi työskennellä. (Berlin 2008, 93–95.)

2.3.2 Negatiivinen palaute

Negatiivinen palaute koetaan lannistavaksi kokemukseksi. Se voi olla palautetta, jota ei ole perusteltu riittävästi, aiheetonta tai liian yleisellä tasolla annettua. Palautteensaaja kokee riittämättömästi perustellun palautteen eroavan omasta mielipiteestään, ja siksi kaipaa lisää perusteluja. Aiheettomassa palautteessa esiintyy vääristynyttä tietoa, joka voidaan kokea jopa syyllistäväksi. Liian yleisellä tasolla annettu palaute ei sisällä yksityiskohtaista tietoa toiminnasta, ja palautteensaajan on vaikea tällaista palautetta ymmärtää, ja tehdä kehittäviä toimia. Tällainen palaute koetaan epäaidoksi, kiireessä annetuksi sekä sellaiseksi, ettei palautteenantaja välitä tai arvosta palautteensaajan toimintaa. Joskus negatiivinen palaute voi olla jopa hyökkävää, jolloin palautteenantotilanteessa palaute annetaan liian suoraan ja nopeasti tai "töksäyttämällä". Negatiivinen palaute saa aikaan palautteensaajassa suuttumusta, harmitusta, yllättyneisyyttä sekä pahaa mieltä. (Berlin 2008, 95–97, 103–104.)

Herättävä palaute taas on negatiivista, mutta palkitsevan palautteen tavoin se lisää palautteensaajan ymmärrystä hyvän työskentelyn vaatimuksista. Herättävässä palautteessa annetaan parannusehdotuksia toiminnasta. Tällaista palautetta pidetään oikeutettuna, ja se ymmärretään hyvin. (Berlin 2008, 116–117.)

Haastava palaute on negatiivista, ja palautteensaaja kokee sen omaan käsitykseensä verrattuna vääränä. Tämän tyyppinen palaute aiheuttaa palautteensaajassa negatiivisia tunteita. Haastavassa palautteessa annetaan kehittämiskohteita tehdystä toiminnasta, mutta se koetaan usein perusteluiltaan vähäisenä, tai perustelut ovat tarpeettomia. Hyvällä palautteen perustelemisella pystytään joissain tapauksissa saamaan yhteisymmärrys palautteesta. (Berlin 2008, 116–117, 149.)

Rakentava palaute sisältää yksityiskohtaista ja loogista tarkastelua palautteen-saajan toiminnasta. Sen tulee olla myös hyvin perusteltua, ja sisältää esityksiä siitä mitä tulisi toiminnassa parantaa. Rakentava palaute tulisi antaa hyvässä kahdenkeskisessä vuorovaikutuksessa, jossa myös palautteen-saaja pääsisi ilmaisemaan oman kantansa toiminnastaan. (Berlin 2008, 98.)

3 PALAUTE HOITOTYÖN HARJOITTELUSSA

Palaute määritellään yleensä interaktiiviseksi prosessiksi, jonka tavoitteena on oppijan oppimisen tarkastelu. Harjoittelussa ohjaajan antama palaute tulisi perustua opiskelijan työnteon havainnointiin yhdessä työskentelyn ohella. (Clynes & Raftery 2008.) Myös Iivanainen, Jauhiainen ja Korhioikoski (1995, 19) korostavat palautteenantotavan merkitystä toteamalla, että palautteen tulisi olla vuorovaikutuksellista, jolloin ohjaaja antaa palautetta opiskelijalle ja opiskelija ohjaajalle.

Stoltin (2011, 13–14, 16) mukaan harjoittelun aikaisen palautteenannon on todettu tukevan niin oppimista kuin ammatillista kehittymistäkin. Palautteenannon ideana nähdään oppimisen kehityskohteiden huomioiminen ja niihin keskittyminen. Objektivistista ja täsmällistä palautteenantoa pidetään arvokkaana.

Palautteenantoa pidetään oppimisen kannalta erittäin tärkeänä tekijänä (Groves, Mitchell, Henderson, Jeffrey, Kelly & Nulty 2014; Hattie & Timperley 2007). Palaute auttaa määrittämään oppijan tavoitteita ja antaa kuvan nykyisestä osaamisesta (Groves ym. 2014). Stoltin (2011, 11–12) mukaan palautetta on pidetty keskeisenä osana ohjaajan ja opiskelijan välisessä ohjauksessa käytännön harjoittelussa, sekä palaute mielletään oppimisen olennaisena ehtona. Vuoropuhelu, oma työskentely ja sen reflektointi sekä opiskelijoiden välinen palaute on nähty tärkeänä osana oppimista (Ojanen 2006).

Duffy (2013, 50–56) kirjoittaa tekstissään rakentavasta palautteesta ja sen eduista. Hänen mukaansa ohjaajien palautteenantotaidot ovat elintärkeitä, ja opiskelijoille tulisi antaa niin sanallista kuin kirjallistakin palautetta. Rakentavan palautteen viisi perusperiaatetta ovat realististen päämäärien asettaminen, opiskelijan palautteenantoa koskevien odotusten selvittäminen, riittävä opiskelijan toiminnan tarkastelu, välittömän palautteen anto esimerkiksi toimenpiteiden jälkeen sekä palautteen täsmällisyys ja tarkkuus. Palautteen säännöllinen antaminen on ohjaajan vastuulla. Ilman tarkkaa ja rakentavaa palautetta opiskelijoiden ammatillinen kehittyminen hidastuu.

Myös Fredenlund (2009, 15) kirjoittaa harjoittelun aikana saadun rakentavan palautteen olevan edellytys sairaanhoitajana kehittymiselle. Se lisää opiskelijan itseluottamusta ja itsetuntemusta, jotka taas vaikuttavat opiskelijan motivaatioon ja kiinnostukseen oppia. Rakentavan palautteen avulla pystytään osoittamaan heikkouksia tai virheitä toiminnassa, ja muuttamaan tai parantamaan niitä.

Kajander (2007, 8, 44) on tutkinut opiskelijaohjauksen laatua opiskelijoiden näkökulmasta. Yksi tutkimuksen kyselylomakkeen väittämistä käsitteli rakentavan palautteen saamista. Tulosten mukaan 79 prosenttia tutkimukseen vastanneista opiskelijoista oli saanut erikoissairaanhoidossa rakentavaa palautetta, kun perusterveydenhuollossa rakentavaa palautetta oli saanut yli 90 prosenttia opiskelijoista.

Plakht, Shiyovich, Nusbaum & Raizer (2012, 1266–1268) tuovat tutkimuksessaan esiin näkökulman, jonka mukaan positiivisen ja negatiivisen palautteen tulisi olla tasapainossa palautteenannossa. Tällöin vältetään tilanteelta, jossa opiskelija on saanut paljon positiivista palautetta, ja täten on voinut arvioida toimintaansa yläkanttiin. Sekä positiivista että hyvälaatuista negatiivista palautetta saanut opiskelija taas arvioi toimintaansa täsmällisemmin ja realistisemmin, kuin pelkkää positiivista palautetta saanut opiskelija.

Luojus (2011, 35–36) kirjoittaa väitöskirjassaan arvioinnista, johon mielletään kaikki interventiot, joilla opiskelijan oppimista ohjataan ja tuetaan. Arvioinnin päämääränä on johtaa parempaan suoritukseen. Toiminta ja tulokset rinnastetaan opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Arvioinnissa joko tuetaan hyviä jo muodostuneita toimintatapoja, tai annetaan kritiikkiä, jolloin keskitytään toimintatapojen epäkohtien muuttamiseen. Jotta tehokas oppiminen harjoittelussa toteutuisi, pitäisi arvioinnin ja palautteen olla oppimista tukevaa, kannustavaa sekä jatkuvaa.

Hyvä palaute mielletään jatkuvaksi, välittömäksi, rakentavaksi sekä monimuotoiseksi. Näiden avulla palautteesta tulee luotettavampaa ja oikeudenmukaisempaa. (Stolt 2011, 13–16; Luojus 2011, 36.) Palautteen tulee olla myös avointa ja rehellistä, jolloin se motivoi opiskelijoita kehittämään heidän omaa ammattitaitoaan (Saarikoski 2002, 54–55).

3.1 Palautteenantoa tukevat tekijät hoitotyön harjoittelussa

Nimetyt ohjaajan työhön kuuluu opiskelijan oppimisen arviointi palautteenannon kautta. Ohjaajan antamalla palautteella on suuri merkitys opiskelijan ammatilliseen kehittymisen ja itsetunnon kannalta (Luojus 2011, 36). Hyvin rakennetut tavoitteet opiskelijan puolelta ja ohjaajan pitkä työkokemus helpottavat ohjaajaa palautteen antamisessa. Ympäristötekijät sekä ohjaajan taidot, tiedot ja asenteet vaikuttavat myös palautteenantotilanteen hyödyllisyyteen ja toimivuuteen. (Luojus 2011, 37.)

Hattien & Timperleyn (2007, 82) mukaan palautteen tulee aina liittyä käsiteltävän asian kontekstiin, jotta se olisi tehokasta. Palautteen tulee heijastua oppijan lähtötasoon, osaamisen tasoon sekä omiin tavoitteisiin. Luojus (2011, 36) toteaa, että hyvän yksilöllisen palautteen antaminen voi olla haastavaa, sillä sen pitäisi olla rehellistä, kannustavaa, tasapuolista, tehokasta ja ohjaavaa samanaikaisesti. Jos opiskelijalle annetaan negatiivista palautetta, sen tulisi olla luonteeltaan rehellistä, luottamuksellista ja yksityistä.

Palautteenannolla on suuri merkitys opiskelijan itseohjautuvuuden suhteen. Puolueettoman ja yksiselitteisen palautteen on todettu olevan tehokkainta. Palautteen vastaanottajan tehtävä oppimisen näkökulmasta on olla avoin ja kuunnella. (Stolt 2011, 12.)

Palaute tulisi antaa välittömästi tai lyhyen ajan kuluessa työskentelyn jälkeen, jolloin opiskelija saa mahdollisuuden käsitellä toimintaansa tilanteessa, ja ymmärtää tekemäänsä esimerkiksi ohjaajalle suunnattujen kysymysten avulla. Tällainen toiminta lisää opiskelijan tietoisuutta aiheesta. Säännöllinen palautteenanto on välttämätön osa kliinistä harjoittelua opiskelijan oppimisen kannalta. Jatkuvan arvioinnin tavoitteena voidaan todeta olevan vahvuuksien ja vielä kehitystä vaativien asioiden huomioimisen. (Stolt 2011, 13–14.) Usein palautetta saavat opiskelijat tuntevat itsensä tuetuiksi ja varmemmiksi toiminnassaan (Fredenlund 2009, 18).

Bourgaultin (2013, 43) mukaan sairaanhoitajaopiskelijat pitävät suullista palautetta parhaimpana tapana antaa palautetta, sillä se on henkilökohtaisempaa kuin kirjoitettu palaute ja myös helpompi ymmärtää. Stoltin (2011, 13–14) mukaan sanallinen palaute auttaa opiskelijaa refleктоimaan saatua palautetta omiin asetettuihin harjoittelun tavoitteisiin.

Palautteenannossa, joka suoritetaan toiminnan aikana tai heti sen jälkeen, tulisi keskittyä asioihin, jotka tehtiin hyvin, vaikka toiminta ei olisi mennytkään suunnitelmien mukaan. Hyvän palautteen ja muutosehdotusten tulisi olla palautteenantotilanteessa tasapainossa. Myös kehonkielellä, äänensävyllä, kasvojen ilmeillä sekä sanavalinnoilla on tärkeä merkitys palautteenannossa. (Fredenlund 2009, 18.)

Yhtenä oppimisen edellytyksenä on, että opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa. Itsearviointia on pidetty näiden tekijöiden tunnistuskeinona. (Stolt 2011, 12.) Opiskelijalle tulisi antaa mahdollisuus arvioida ensin itse toimintaansa, koska se lisää opiskelijan tietoisuutta toiminnastaan ja täten kehittää häntä (Fredenlund 2009, 18).

Palautekeskustelu opiskelijan, ohjaajan ja opettajan välillä tulisi käydä harjoittelun loppupuolella ainakin kerran ja mielellään myös harjoittelun keskivaiheilla mahdollisuuksien mukaan. Lopun palautekeskustelussa käydään läpi tavoitteiden täyttymistä ja keskivaiheen palautekeskustelussa

oppimisen etenemistä. (Stolt, 2011, 13-14.) Palautekeskustelun jälkeen ohjaajan velvollisuus on varmistua siitä, että opiskelija sisäisti hänelle annetun palautteen (Luojaus 2011, 36).

3.2 Palautteenantoa heikentävät tekijät hoitotyön harjoittelussa

Saarikoski (2002, 54–55) on kuvannut tutkimuksessaan laajasti opiskelijoiden kokemuksia heidän saamastaan ohjauksesta kliinisessä harjoittelussa sairaalan vuodeosastoilla. Ohjaaja–opiskelija suhde kuvataan tärkeimmäksi osaksi harjoittelun onnistumisen kannalta. Palaute puolestaan jaotellaan ohjaussuhteen alle. Saarikosken mukaan monesti hyvä ohjaussuhde ei muodostu, jos yhteisiä työvuoroja ja ohjaushetkiä ei ole riittävästi.

Myös Luojuksen (2011, 37) sekä Clynesin & Rafteryn (2008) mukaan yhteisten työvuorojen vähäinen määrä koettiin ongelmaksi. Sen lisäksi jatkuva kiire, ohjaajan motivaation puute, osaston epäsuotuisuus oppimisympäristönä, vähäinen yhteistyö opettajan kanssa ja arvioinnin epäselvät ohjeet hankaloittivat arviointia. Monesti myös ohjaajien arviointitaidoissa oli kehittämisen varaa, mikä puolestaan liittyi puutteelliseen ohjauskoulutukseen.

Stoltin (2011, 15) mukaan ohjaajat ymmärtävät palautteen merkityksen harjoittelussa, mutta sen saaminen ei ole varmaa. Opiskelijat kertoivat, että heidän piti pyytää itse jatkuvasti palautetta työstään. Palautevihon käyttöä opiskelijat kuvasivat hankalaksi. Stolt kuvaa tällaisen palautteenannon ja sen tärkeyden välillä olevan parannettavaa, sillä vihkoon kirjattu palaute on usein pintapuolista.

Leppäharjun (2010, 23–25) tutkimuksessa hoitotyön opiskelijat kokivat saavansa harjoittelujaksolla pääosin kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta, joka oli rehellisesti annettua. Palautetta saatiin melko usein, mutta jatkuvaa se oli harvoin. Päivän päätteeksi annettua koottua palautetta ohjaajan toimesta annettiin myös harvoin. Opiskelijat kokivat, että suullisen palautteen antaminen on ohjaajille helpompaa kuin kirjallisen, mutta he saivat kuitenkin melko usein myös kirjallista palautetta.

Negatiivinen tai kokonaan antamatta jätetty palaute taas lisää esteitä matkalla kohti sairaanhoitajuutta. Se tuo turvattomuuden ja jopa häpäisemisen tunteen. Tämä voi johtaa pahimmillaan vaikeuksiin harjoittelun loppuunsaattamiseksi. Häpäisemisessä palautteenannossa on kyse ihmisen aliarvioimisesta ilman tarkoitusta muuttaa tai parantaa hänen toimintaansa. Myös välittömän palautteen merkitys korostui. Myöhässä annettu palaute lisää opiskelijan turvattomuuden ja epävarmuuden tunteita, sekä lisää stressiä. (Fredenlund 2009, 16–18.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli kerätä avoimen kyselylomakkeen avulla hoitotyön opiskelijoilta tietoa hoitohenkilökunnalta saamastaan palautteesta kantahämäläisen sairaalan sisätautiosastoilla harjoittelun aikana. Tavoitteena oli tuottaa tietoa hoitotyön opiskelijoiden kokemuksista heidän saamastaan palautteesta, jotta palautteenantoa voidaan kehittää osastoilla.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Millaisia kokemuksia hoitotyön opiskelijoilla on saamastaan palautteesta käytännön harjoittelussa sisätautiosastoilla?
2. Millaisia näkemyksiä opiskelijoilla on palautteenannon kehittämistä harjoittelussa sisätautiosastoilla?

5 TUTKIMUSMENETELMÄ

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista kyselytutkimusta. Paperisessa kyselylomakkeessa (LIITE 2) kysymykset olivat avoimia, jolloin vastaajat kirjoittivat omin sanoin kokemuksistaan. Paperiseen kyselylomakkeeseen päädyttiin sähköisen kyselyn sijaan oletettavan paremman vastausprosentin vuoksi. Teemahaastattelua ei valittu suuren vastaajamäärän vuoksi, eivätkä haastattelujen järjestäminen sopinut aikatauluun, koska tutkimuksen tekijät itse olivat keväällä samaan aikaan harjoittelussa.

Kvalitatiivinen tutkimus on olemukseltaan holistista tiedonkeruuta ja tietoa kerätään usein käytännön tilanteissa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetään tutkimusmenetelmiä, joiden avulla tutkittavat saavat tuoda oman näkökulmansa ja itselleen tärkeät asiat esille aiheesta. Tällaisia menetelmiä ovat esimerkiksi teemahaastattelu, havainnointi, ryhmähaastattelu sekä erilaisten dokumenttien analysointi. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkittavien joukko valitaan suunnitelmallisesti. Tutkimussuunnitelman ei tarvitse olla lopullisessa muodossaan tutkimusta aloitettaessa, vaan sitä voidaan muokata tutkimuksen edetessä. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineisto on uniikkia, joten se tulee analysoida myös erityislaatusisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 164.)

Sisätautiosastojen osastonhoitajaa pyydettiin kertomaan kevätlukukauden opiskelijoille harjoittelun alussa lyhyesti tutkimuksesta, ja että tutkimukseen vastattaisiin kyselylomakkeella harjoittelun viimeisellä viikolla. Opiskelijoiden harjoittelun viimeisellä viikolla kyselylomakkeet annettiin

vapaaehtoisille vastaajille. Opiskelijoille annettiin saatekirje (LIITE 1) ennen kyselyyn vastaamista, jotta he saivat rauhassa miettiä halukkuuttaan osallistua tutkimukseen. Kyselylomakkeen ohessa annettiin vastausohjeet.

Kyselylomakkeen laatimisessa on tärkeää kiinnittää huomiota kysymysten määrään, jotta vastaajien mielenkiinto ja motivaatio vastata niihin säilyy loppuun saakka. Kysymysten lyhyys, ymmärrettävyys sekä yksinkertaisuus tulee ottaa myös huomioon. Kysymyksissä tulee välttää ammattisanastoa ymmärrettävyyden parantamiseksi. Lisäksi tulkintaerojen välttämiseksi on parempi käyttää tarkoin rajattuja kysymyksiä yleisellä tasolla olevien kysymysten sijaan. (Hirsjärvi ym. 2013, 202–203.) Kun kysymykset ovat valmiita, tulee tarkistaa, kattavatko ne kaikki tutkittavat asiat. Kysymysten keskinäinen järjestys tulee toteuttaa niin, että kysymykset ovat vaikeusjärjestyksessä helpoimmasta vaikeimpaan. Valmis kyselylomake tulee testata ennen varsinaista tutkimusta pienellä joukolla esimerkiksi tutkijan tuttavapiiriin kuuluvilla henkilöillä, jotta tarvittavat muutokset voidaan tehdä. Vastaajiin liittyviä taustatietoja tulee kysyä vain sen verran kuin tutkimus vaatii, jotta tutkimuksen luotettavuus ja vastaajien anonyymius säilyisi. Huolellisesti laadittu kyselylomake on luotettavan tutkimuksen tunnusmerkki. (Virtuaaliammattikorkeakoulu n.d; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 116–117.)

Tutkimuksen kyselylomakkeessa pyrittiin pitämään kysymykset selkeinä ja helposti ymmärrettävinä. Esitiedot pois lukien, kyselylomake sisälsi kahdeksan kysymystä, mikä koettiin sopivana määränä. Kysymysten sanavalinnat pidettiin mahdollisimman yksinkertaisina. Kysymykset kattoivat tutkittavat asiat. Kysymysten järjestämistä helpoimmasta vaikeimpaan pohdittiin, mutta suunnitteluvaiheessa päätettiin järjestää kysymykset toisin loogisen järjestyksen säilymiseksi. Kyselylomake esitestattiin oman ryhmän opiskelijoilla. Kyselystä saatiin positiivista palautetta, ja seuraavaksi edettiin kohderyhmän tutkimiseen. Taustatiedoista selvitettiin, oliko vastaaja sairaanhoitaja –vai lähihoitajaopiskelija, sekä monennellako vuosikursilla vastaaja oli. Vastaajien anonymiteetin säilymiseksi päätettiin kuitenkin olla analysoimatta näitä tietoja.

Avointen kysymysten avulla vastaaja pystyy kertomaan asian juuri niin kuin itse sen haluaa. Valmiiden vastausvaihtoehtojen puuttuminen tuo esille sen, mikä vastaajan mielestä on asiassa tärkeää, sekä vastaajan omia tunteita aiheesta. Avoimilla kysymyksillä vältetään myös "rasti ruutuun" -tyyppisten kyselyjen vahinkovastaukset. (Hirsjärvi ym. 2013, 201.)

6 AINEISTON ANALYSOINTI

Aineiston analysointi toteutettiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Aineiston litterointia ei tarvinnut tehdä, johtuen paperisesta kyselylomakkeesta, johon vastaajat kirjoittivat valmiiksi vastauksensa omin sanoin.

Kanasen (2014, 108) mukaan jotta aineisto voidaan luokitella, tarvitaan sille joko aineistolähtöinen eli induktiivinen tai teorialähtöinen eli deduktiivinen lähtökohta. Aineistolähtöisen tavan mukaan aineistosta saatava informaatio luokitellaan löydösten mukaan ilman teoreettista lähtökohtaa luokittelulle.

Induktiivista analyysia käyttämällä saadaan aineistosta monipuolisesti ja tarkasti selville asioita ja yllättäviä puolia. Tutkittavilta saatu aineisto määrää sen, mikä tieto on tärkeää. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 164.) Induktiivinen sisällön analysointi aloitetaan analysointiyksikön valinnalla. Se voi olla pituudeltaan esimerkiksi yhdestä sanasta useampaan lauseeseen. Analyysiyksikkö voi myös kuvata vastausten tai vastaajien määrää, haastatteluun kulunutta aikaa tai se voi olla vain yksi ainoa kirjain. Analyysiyksikkö määräytyy tutkimuksen aiheen ja vastausten luonteen mukaan. Induktiivinen sisällön analysointi jaetaan kolmeen eri vaiheeseen jotka ovat pelkistäminen, ryhmittely sekä abstrahointi. Pelkistämässä vastauksista etsitään tutkimuskysymyksiin vastaavia asioita ja ne kirjoitetaan listoina mahdollisimman tarkasti samoin sanoin aineiston kanssa listoiksi. Ryhmittelyssä etsitään pelkistettyjen ilmausten samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Yhtäläisyydet kerätään samaan kategoriaan ja niille muodostetaan jokin yhdistävä yhteinen nimi. Abstrahoinnissa kategoriat jotka sisältävät samantyyllisiä asioita yhdistetään yläkategoriaksi, joille muodostetaan jälleen sisältöjä yhdistävät nimet. Abstrahointia jatketaan niin kauan kuin se on tarpeellista ja järkevää. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5–7.)

Aluksi vastaukset kirjoitettiin ylös tekstinkäsittelyohjelmalla vastausten jäsentelyn helpottamiseksi. Saadut vastaukset pelkistettiin muutamaan sanaan taulukkoon, jonka jälkeen ne ryhmiteltiin omiin alaluokkiinsa. Alaluokat puolestaan jaettiin edelleen pääluokkiin abstrahoinnin periaatteiden mukaisesti.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Kyseessä olevan sairaalan sisätautiosastoilla kevätlukukaudella 2017 oli harjoittelussa yhteensä 28 opiskelijaa, joista 15 osallistui tutkimukseen vastaamalla kyselylomakkeeseen. Vastausprosentti oli 54 %. Vastanneista 7 oli lähihoitajaopiskelijoita ja 8 sairaanhoitajaopiskelijoita. Kaikki kyselylomakkeen täyttäneet lähihoitajaopiskelijat olivat kolmannen vuosikurssin opiskelijoita. Sairaanhoitajaopiskelijat jakaantuivat tasaisesti kolmen ensimmäisen opintovuoden kesken.

7.1 Oppimista edistävä palaute

Taulukossa 1 esitetään hoitotyön opiskelijoiden sellaisia kokemuksia palautteesta, jotka ovat edistäneet heidän oppimistaan harjoittelun aikana. Oppimista edistäviä palauteluokkia ovat: hyväksi koettu palaute, korjaava palaute, eritavoin annettu palaute sekä aikaan sidottu palaute. Opiskelijat kuvailivat hyväksi koettua palautetta positiiviseksi, ystävällisesti ilmaistuksi, kannustavaksi sekä kehuvaaksi. Palaute, joka saa opiskelijan ajattelemaan koettiin myös hyväksi. Opiskelijoiden mielestä hyvää palautetta oli myös sellainen, jota annetaan, kun jokin asia oli tehty hyvin.

"Kehumiset kun onnistuu..."

"Kannustava palaute, osastolla annetaan paljon tsemppävää palautetta missä kannattaa parantaa"

Korjaava palautteen oppimista edistävä vaikutus tuli opiskelijoiden mukaan ilmi, kun palaute sisälsi tietoa asioista, joita tulisi kehittää tai tehdä toisin. Palautteen tulisi myös sisältää toimintaohjeita tai ehdotuksia, miten parempaan lopputulokseen päädyttäisiin.

"Kun kerrotaan reilusti mitä tein väärin"

"Rakentava, ystävällisesti ilmaistu, sisältää myös ohjeen miten toimia jatkossa"

Palautteen antaminen eri tavoilla koettiin opiskelijoiden mukaan oppimista edistävänä asiana. Palautetta tulisi antaa niin kirjallisena kuin suullisena sekä oikeaan toimintatapaan johdattelevana, jolloin opiskelija saisi itse arvioida toimintaansa ja miettiä mikä olisi parempi toimintatapa. Myös suoraan ohjaajalta saatu palaute koettiin oppimisen kannalta hyödylliseksi.

"Sellainen palaute mikä ei ole suoraa vaan sellaista, joka johdattelee oikeaan toimintatapaan ja pistää ajattelemaan."

"Suullinen palaute on siinä mielessä mukavampi, kun asiasta voi keskustella paremmin"

Työtehtävään sidottu palaute koettiin oppimisen kannalta positiiviseksi, kun se annettiin heti toiminnan jälkeen tai sen aikana.

"Välitön ja työtilanteeseen sidottu palaute on hyvää ja tukee oppimista"

Taulukko 1.

Millainen palaute on edistänyt oppimistasi harjoittelussa?		
ILMAUKSET	ALALUOKKA	PÄÄLUOKKA
Palaute hyvin tehdystä työstä Kannustava palaute Kehuva palaute Positiivinen Palaute joka pistää ajattelemaan Ystävällisesti ilmaistu palaute	Hyväksi koettu palaute	
Palaute huonosti tehdystä työstä Palaute joka sisältää ohjeen, miten toimia jatkossa Asiallinen palaute eli kerrotaan niin hyvät kuin huonotkin asiat Rakentava palaute jossa asiaa kehityksen kohteista Kehittävä Rakentava palaute Oikeaan toimintatapaan johdatteleva palaute Rakentava palaute joka sisältää positiivista onnistumisista Tsemppaava, missä kannattaa parantaa	Korjaava palaute	Oppimista edistävä palaute
Suullinen palaute Kirjoitettu palaute Palaute mikä ei ole suoraa Palaute ohjaajalta	Eritavoin annettu palaute	
Työtilanteeseen sidottu palaute Välitön palaute	Työtehtävään sidottu palaute	

7.2 Oppimista vaikeuttava palaute

Taulukossa 2 kuvataan vastaajien kokemuksia palautteesta, joka vaikeutti oppimista harjoittelussa. Vastaukset jaettiin kolmeen alaluokkaan: epäasiallisesti ilmaistu palaute, palautteen puuttuminen sekä epäselvästi ilmaistu palaute.

Epäasiallinen palaute näkyi muun muassa palautteen tympeänä, negatiivisena, loukkaavana ja ilkeänä ilmaisemisena. Jotkut opiskelijat kuvasivat palautteen olleen hyökkäävästi tai suuttuneesti annettua. Osa opiskelijoista kuvasi palautteen pelkästään negatiivisena.

"Kun sanotaan ilkeästi "etkö muka tiedä""

"...kun palaute annetaan hyökkäävästi ja suututaan ja tiuski-taan jos ei ole osannut"

Osa opiskelijoista kuvasi jääneensä kokonaan ilman palautetta. Toiset vastaajat puolestaan kertoivat, että eivät olleet saaneet vaikeuttavaa palautetta.

"Antamatta jäänyt palaute. Olisi hyvä, että toiminnastaan saisi edes jonkinlaista palautetta"

"En ole saanut vaikeuttavaa palautetta"

Epäselvästi ilmaistun palautteen alaluokkaan jaettiin ilmaukset, joissa opiskelijat kertoivat eri ohjaajien erilaisista toimintatavoista tai suppeasta palautteenannosta.

"Kun annetaan palautetta toimintatavasta jonka oma ohjaaja opettanut, mutta toinen tekee sen erilailla. Aina ei tiedä mikä toimintatapa on kelläkin ja se stressaa miten toimia eri ohjaajien kanssa jos oma ohjaaja ei ole vuorossa."

Taulukko 2.

Millainen palaute on vaikeuttanut oppimistasi harjoittelussa?		
ILMAUKSET	ALALUOKKA	PÄÄLUOKKA
Tympeä ilmaiseminen Negatiivisesti töksäytetty palaute Loukkaava, ei rakentava palaute Hyökkäävästi annettu palaute Suuttuneesti annettu palaute Tiuskittu palaute Ilkeästi annettu palaute Negatiivinen	Epäasiallisesti ilmaistu palaute	Oppimista vaikeuttava palaute
Ei palautetta lainkaan Palautteen saamattomuus	Palautteen puuttuminen	
Palaute toimintatavasta, jonka ohjaajat tekevät eri tavoilla Palaute, jossa sanotaan "meni ihan hyvin"	Epäselvästi ilmaistu palaute	

7.3 Palautteen määrä

Taulukko 3 kuvaa kokemuksia palautteen määrästä. Opiskelijat kuvasivat palautteen määrää vaihtelevin ilmauksin. Osa kuvasi palautteen määrää sopivaksi ja runsaaksi, tai että palautetta oli saatu paljon. Jotkut vastaajat kokivat saaneensa palautetta melkein kaikilta hoitajilta.

"Palautetta saa pyytämättäkin runsaasti"

"mielestäni saamani palautteen määrä oli sopiva"

Toiset opiskelijat puolestaan kuvasivat palautteen määrää vähäiseksi, melko vähäiseksi tai todella vähäiseksi. Osa opiskelijoista, jotka kuvasivat

palautteen määrää vähäiseksi, ilmaisivat toiveensa saada enemmän palautetta pyytämättä.

"Oma ohjaaja antoi, muut vähemmän. Enemmän toivoisi palautetta."

"Todella vähäinen. Olisi hyvä jos sitä saisi enemmän PYYTÄMÄTTÄ"

Jotkut opiskelijoista kirjoittivat palautteen määrän olleen satunnaista, tai palautteen saaminen oli yhteydessä silloiseen ohjaajaan tai työpariin.

"Palaute ja sen määrä on sidoksissa kulloisenkin "työpariin". Kysyttäessä palautetta on saanut aina. Muuten palaute on ollut määrältään sopivaa tosin satunnaista"

Taulukko 3.

Miten kuvailit saamasi palautteen määrää?		
ILMAUKSET	ALALUOKKA	PÄÄLUOKKA
Sopiva Paljon Runsas Hyvin saanut Sopiva (aluksi vähemmän, lopussa enemmän) Palautetta melkein kaikilta hoitajilta	Runsaasti palautetta	Palautteen määrä
Vähäinen Melko vähäinen Todella vähäinen Aika vähäinen	Vähän palautetta	
Vaihteleva, ohjaajasta riippuvainen Satunnainen Oma ohjaaja antoi (sopivasti), muut antoivat vähemmän	Vaihtelevasti palautetta	

7.4 Palautteenantotilanteet

Taulukossa 4 luokitellaan erilaiset palautteenantotilanteet. Palautteenantotilanteet jaettiin kliinisen hoitoyön yhteydessä annettuun palautteeseen, erityisesti palautetta vaativiin tilanteisiin sekä ennalta sovittuihin ohjaustilanteisiin. Opiskelijat kertoivat saaneensa palautetta usein hoitotoimenpiteen aikana tai sen jälkeen. Palautetta annettiin edellä mainittujen tilanteiden lisäksi tilanteissa, jotka opiskelijat kokivat vieraiksi tai niissä oli jotakin epäselvää.

"Jonkun toimenpiteen tms. Jälkeen. Esim. Katetrointi, toisen hoitajan avustaminen, iv. Lääkehoitoasiat, lääkkeenjako"

Opiskelijat kokivat saaneensa palautetta tilanteissa, joissa sitä erityisesti tarvittiin. Tällaisia tilanteita olivat muun muassa sellaiset, joissa opiskelijat olivat onnistuneet, tilanteet joissa opiskelijan toiminta vaati kehittymistä tai läheltä piti-tilanteet.

"Jos tilanteessa on ollut jotakin epäselvää (kysynyt itse), olen epävarma tai teen jotakin itselle vieraampaa tehtävää."

Ennalta sovituissa ohjaustilanteissa kuten arvioinneissa sekä päivän päätteeksi annetussa palautekeskustelussa opiskelijat kertoivat saaneensa hyvin palautetta.

"Arviointikeskusteluissa. Loppuarvioinnissa..."

Taulukko 4.

Millaisissa tilanteissa olet saanut palautetta?		
ILMAUKSET	ALALUOKKA	PÄÄLUOKKA
Hoitotoimenpiteiden jälkeen Tilanne, jossa tehnyt jotain väärin Toimenpiteen jälkeen Satunnaisesti jonkin toimenpiteen jälkeen/aikana Hoitotilanteissa Tilanteet joissa ollut epävarma Vieraamman tehtävän tekeminen Potilashuoneesta tulon jälkeen Uuden toimenpiteen jälkeen Epäselvät asiat hoitotilanteissa	Tilanteet kliinisen hoitotyön yhteydessä	Palautteenantotilanteet
Tilanteet, joissa on onnistunut Tilanteet, joissa olisi voinut toimia toisin Tilanteet, joissa mennyt erityisen hyvin Tilanteet, joissa ollut parannettavaa Tilanne, jossa on ollut reipas Läheltä piti tilanteiden kohdalla	Palautetta vaativien tilanteiden yhteydessä	
Arviointikeskusteluissa Loppuarvioinnissa Arvioinneissa Päivän päätteeksi Pehdyttäessä	Ennalta sovituisissa ohjaustilanteissa	

7.5 Palautteenantotilanteen luonne

Palautteenantotilanteet (Taulukko 5) jaettiin alaluokiltaan epäsuotuisiin ja suotuisiin tilanteisiin, määrittäen palautteenantotilanteen onnistuneisuutta. Suurin osa ilmauksista oli helposti luokiteltavissa jompaankumpaan alaluokkaan, näitä ilmauksia olivat esimerkiksi ahdistava, lyhytsanainen, mukava ja hyvä. Muutama ilmaus oli vaikeammin tulkittava, näitä olivat esimerkiksi jännittävä ja epävirallinen.

Opiskelijat kuvailivat palautteenantotilanteita muun muassa ahdistaviksi, nopeiksi ja lyhytsanaisiksi. Osa opiskelijoista kuvasi eri palautteenantotilanteiden suotuisuuden vaihtelevan.

"Palautteenantotilanne on nopea, lyhytsanainen ja tulee yleensä yhtäkkiä toimenpiteen/suorituksen jälkeen."

"Hyvä ja kehittävä arviointi keskustelussa. Loppuarvioinnin luin vaan paperilta."

Toiset opiskelijat luonnehtivat palautteenantotilanteita positiivisilla ilmauksilla. Tilanteet kuvautuivat esimerkiksi mukaviksi, hyviksi, avoimiksi ja rakentaviksi.

"Hyväksi ne olen kokenut. Keskustelevia tilanteita on olleet"

"Pääasiassa ollut rakentavaa eli mielestäni ystävällisesti ilmaistu, kerrottu missä asioissa olisi kehitettävää ja mitä voisinkin jatkossa huomioida, myös konkreettisia neuvoja annettu, mikä on hyvä"

Taulukko 5

Millaiseksi kuvaillet palautteenantotilannetta?		
ILMAUKSET	ALALUOKKA	PÄÄLUOKKA
Ahdistava Nopea Lyhytsanainen Hieman kiireellinen Yhtäkkinen Jännittävä (kirjoitettu palaute)	Epäsuotuisa palautteenantotilanne	
Mukava Normaali Rauhallinen Hyvä Keskusteleva Rento Avoin Opettava Kehittävä Sujuva Luonteva Ei painostava Mukava (kasvokkain annettu palaute) Rakentava Ystävällisesti ilmaistu Epävirallinen	Suotuisa palautteenantotilanne	Palautteenantotilanteen luonne

7.6 Palautevihon käyttö

Palautevihon käyttöä koskevia vastauksia ei luokiteltu niiden vähäisen määrän vuoksi. Palautevihon käytössä oli selkeitä eroavaisuuksia. Osa opiskelijoista koki palautevihon käytön hyvänä, he kirjoittivat saaneensa vihkoon paljon palautetta, joka kuvautui positiiviseksi, kannustavaksi, omaa oppimista tukevaksi, sekä siitä oli hyötyä itsearviointia tehdessä. Osalla opiskelijoista vihko ei ollut lainkaan käytössä. Vastaajat, jotka kokivat vihon hyödyllisenä, kuvasivat siihen saadun palautteen olleen rakentavaa, kannustavaa ja muuten positiivista. Toisaalta osa opiskelijoista kertoi vihon käytössä olleen ongelmia: Vihkoon tuli joko vähän palautetta, tai sitä ei tullut lainkaan. Osa vastaajista jopa ilmoitti, että palautetta ei tullut vihkoon, vaikka sitä oli nimenomaan pyydetty.

"Ne muutama kommentti, jota sain vihkoon on ollut kannustavaa ja rohkaisevaa. Huom! Aktiivisemmin olisi ohjaajat + muu henkilökunta saanut kirjoittaa palautetta."

"Hyväksi, vihko oli hyvä lisä ja siitä oli apua."

7.7 Palautteenannon kehittäminen ja muut huomiot

Kysymyslomakkeen toiseksi viimeisessä kysymyksessä kysyttiin opiskelijoiden kehitysehdotuksia palautteenannon suhteen. Kuten palautevihon käyttöä koskevat vastaukset myös palautteenannon kehittämistä koskevat vastaukset jätettiin luokittelematta niiden monimuotoisuuden vuoksi. Vastauksissa nousi ilmi asioita liittyen palautteen tyyppiin, antotilanteeseen, määrään sekä antojankohtaan.

Palautevihko jakoi opiskelijoiden mielipiteitä. Osa heistä kirjoitti pitävänsä vihkoa hyvänä palautteenantokeinona, ja toivovansa aktiivisempaa vihon käyttöä. Osa opiskelijoista puolestaan luonnehti palautevihon käyttöä ongelmalliseksi.

"Vihkoon voisi kirjoittaa useammin."

"Harjoitteluvihkon idea on hyvä, mutta se ei oikein toimi"

Osa opiskelijoista toivoi, ettei palautetta annettaisi potilaiden tai "ulko-puolisten" kuullen. Suuri osa vastaajista toivoi saavansa yleensäkin enemmän palautetta. Osa vastaajista, jotka toivoivat saavansa enemmän palautetta, täsmensivät kehitysehdotuksensa säännölliseen palautteenantoon. He toivoivat, että palautetta annettaisiin esimerkiksi aina päivän tai viikon päätteeksi.

"Esim joka viikko muutama antaisi suullista että kirjallista palautetta. Näin palautetta tulisi joka viikolta, eikä opiskelijan

tarvitsisi sitä itse pyytää, koska se saattaa tuntua haastavalta. Rakentava palaute on kaiken a ja o!"

"Palautetta voisi antaa aktiivisemmin esim joka päivän päätteeksi."

Toiset opiskelijat toivoivat palautteenannon ilmaisuun muutosta. He kokivat, että palaute voitaisiin ilmaista ystävällisemmin tai muuten paremmin.

"voisi olla ystävällisempi"

"Tietyt henkilöt voisivat miettiä, miten palautteen ilmaisee (voi olla, että ole herkkänahkainen, mutta pari kertaa minulle hermostuttiin kun en jotain osannut ja se ei tuntunut mukavalta)"

Vastauslomakkeen viimeisessä kysymyksessä kysyttiin mitä muuta haluat kertoa palautteesta harjoittelusi ajalta? Vastauksia ei luokiteltu taulukkoon niiden moninaisuuden vuoksi. Vastauksissa oli jonkin verran toistoa aiempiin vastauksiin verrattuna. Esimerkiksi viimeisen kysymyksen vastauksissa korostui edelleen opiskelijoiden kokemus siitä, että palautetta saa liian vähän ja palautetta toivottiin enemmän. Yksi vastaajista kertoi harjoittelusta jääneestä epävarmuudesta omasta osaamisesta, joka liittyi palautteen vähyyteen. Eräs vastaaja kirjoitti opiskelijan olevan myös itse vastuussa palautteen kysymisestä ja itsearviointista.

Jotkut vastaajat kirjoittivat palautteenantoa hankaloittavaksi tekijäksi yhteisten työvuorojen vähyyden. Osa vastaajista kertoi oman ohjaajansa olleen työnkierrossa toisella osastolla tai tehneen vajaata työviikkoa harjoittelun aikana, mikä vaikeutti palautteen saamista. Osa vastaajista toivoi ystävällisempää ja avoimempaa palautteenantoa. Yksi näistä vastaajista kommentoi kuitenkin ymmärtävänsä hoitotyön kiireen ja sen, että osastolla voi olla paljon opiskelijoita samanaikaisesti. Eräs vastaaja ehdotti opiskelijoiden ohjaajille järjestettävän ohjaamiskoulutusta, jossa keskityttäisiin myös palautteenantoon.

8 POHDINTA

Tässä kappaleessa käydään ensin läpi tuloksista syntyneitä johtopäätöksiä pääluokka kerrallaan, sekä niiden jälkeen palautevihon käyttöön ja palautteenannon kehittämisehdotuksiin liittyviä johtopäätöksiä. Tämän jälkeen käsitellään tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta niin teorian kuin tämän tutkimuksen osalta. Lopuksi pohditaan mahdollisia jatkotutkimusaiheita, joita nousi esiin saatujen tulosten ja johtopäätösten myötä.

8.1 Johtopäätökset

Oppimista edistävä palaute pystyttiin jakamaan vastausten mukaan hyväksi koettuun palautteeseen ja korjaavaan palautteeseen. Vastauksia pystyy helposti vertailemaan sekä näkemään yhtäläisyyksiä Aallon (2002, 7) ja Berlinin (2008, 116) palautteen jaotteluluokkiin, jotka ovat jako myönteiseen, korjaavaan, palkitsevaan ja nostattavaan palautteeseen. Opiskelijat kokivat hyväksi kaikenlaisen ystävällisesti ilmaistun palautteen, jossa keuhuttiin ja kannustettiin. Vastauksista nousi selkeästi esiin, että opiskelijat kokivat oppimista edistävänä korjaavan palautteen, joka sisältää huomioita kehityskohteista ja ehdotuksia, miten parempaan lopputulokseen pääsee. Opiskelijoiden vastauksista voidaan päätellä, että osastolla annetaan oppimista edistävää palautetta. Vastauksista ilmeni myös se, että palautetta tulisi antaa eritavoin niin kirjallisesti kuin suullisestikin opiskelijan oppimistyylistä riippuen. Toisille opiskelijoille palaute, jossa asiat sanotaan johdattelevasti, on oppimista edistävää, jolloin he saavat itse pohtia toimintaansa ja kehittymistään. Lisäksi vastauksista nousi esiin oppimista edistävä asiana palautteen antaminen oppimistilanteiden aikana tai heti niiden päätyttyä. Stoltin (2011, 13–14) mukaan tällainen palautteenanto lisää opiskelijan tietoisuutta kyseisestä tilanteesta.

Oppimista vaikeuttava palaute ilmeni opiskelijoiden vastauksissa epäasiallisesti ilmaistuna palautteena, palautteen puuttumisena ja epäselvästi ilmaistuna palautteena. Berlin (2008, 95–97, 103–104) on kirjoittanut negatiivisen palautteen haitoista. Epäasiallisesti ilmaistu palaute ei edistä oppimista ja aiheuttaa opiskelijassa negatiivisia tunteita. Myös Fredenlundin (2009, 16–18) mukaan negatiivinen palaute lisää esteitä kohti sairaanhoidtajuuksi, ja voi pahimmillaan aiheuttaa vaikeuksia harjoittelun loppuun suorittamisessa. Osa vastaajista kertoi jääneensä harjoittelussa ilman palautetta. Palautteen saaminen tukee oppimista harjoittelussa (Stolt 2011). Toimiva palaute mielletään muun muassa täsmälliseksi ja tarkaksi (Duffy 2013, 50–56). Voidaan siis päätellä, että epäasiallisesti ja epäselvästi ilmaistu palaute sekä palautteen puuttuminen kokonaan hidastaa oppimista kliinisessä harjoittelussa. Ihanteellista olisi, jos epäasiallisesta ja epäselvästä palautteesta ja palautteenannosta päästäisiin eroon.

Palautteen määrä jakaantui kolmeen eri ryhmään, sen mukaan kuinka paljon palautetta opiskelijat olivat saaneet harjoittelujakson aikana. Runsaasti

palautetta saaneet opiskelijat olivat luonnollisesti palautteen määrään tyytyväisiä. Opiskelijat, jotka saavat palautetta usein harjoittelujakson aikana, tuntevat saavansa tukea ja kokevat itsensä varmemmiksi toiminnassaan (Fredenlund 2009, 18.) Vaihtelevasti palautetta saaneet kuvasivat palautteen saamisen riippuvan siitä, kenen hoitajan kanssa työskentelee. Ajattelevatko hoitajat, että vain opiskelijalle nimetyt ohjaajat ovat velvollisia osallistumaan palautteenantoon ja opiskelijan ohjaukseen? Tällaiseen ajattelutapaan pitäisi puuttua mahdollisimman nopeasti, ja opiskelijoiden ohjausvastuusta ja velvollisuudesta tulisi keskustella hoitajien kanssa. Osa vähäisesti palautetta saaneista opiskelijoista toivoi, että ohjaajat antaisivat palautetta enemmän omatoimisesti, eivätkä vasta silloin kun sitä opiskelija erikseen pyytää. Samaan asiaan on törmännyt myös Stolt (2011, 15) tutkimuksessaan, jossa käy ilmi, kuinka opiskelijoiden piti itse pyytää palautetta toiminnastaan. Osaltaan palautteen vähäinen määrä voi johtua hoitajien kiireestä, jolloin ohjaajat eivät ehdi antaa palautetta. Voi myös olla, etteivät ohjaajat uskalla tai osaa antaa rakentavaa palautetta, jossa kerrotaan opiskelijalle hänen kehittymisen kohteistaan, ja annetaan parannusehdotuksia. Tutkimuksen kohteena olleen kantahämäläisen sairaalan opiskelijoille suunnatulla internetsivulla kerrotaan opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista. Sivulla kerrotaan, miten opiskelijoilla on muun muassa oikeus saada perustellusti rakentavaa palautetta ja hyödyntää se opiskelussa. Samalle sivulle on kirjoitettu myös, että opiskelijan tulee myös itse pyytää palautetta ohjaajaltaan. Palautteen pyytäminen ohjaajalta on varmasti perusteltua. Toisaalta muun muassa Duffy (2013, 55–56) kirjoittaa, että päävastuu säännöllisestä palautteenannosta on ohjaajalla itsellään.

Opiskelijat saivat palautetta harjoittelussa kliinisen hoitotyön yhteydessä, palautetta vaativien tilanteiden yhteydessä sekä ennalta sovituisissa ohjaustilanteissa. Monet opiskelijat kuvasivat saaneensa palautetta monipuolisesti eri tilanteissa, mikä on hyvä asia palautteenannon suhteen. Palaute, joka on saatu kliinisen hoitotyön yhteydessä, voidaan mieltää hyväksi tilanteeksi, sillä se lukeutuu välittömään palautteeseen ja liittyy tiiviisti käsiteltävään asiaan (Stolt 2011, 13–16; Luojus 2011, 36; Hattie & Timperley, 2007, 82). Palautetta vaativissa tilanteissa saatu palaute edesauttaa oppimisesta harjoittelussa. Palautteen antaminen tilanteissa, joissa olisi voinut toimia toisin, lukeutuu toimivaan palautteeseen. Tällaisissa tilanteissa keskitytään opiskelijan kehityskohteisiin. (Stolt 2011, 13–14.) Palautteen saaminen niissä tilanteissa, joissa jokin asia on mennyt hyvin, kuuluu palkitsevan ja nostattavan palautteen käsitteeseen. Tällainen palaute myös edistää oppimista harjoittelussa. (Berlin 2008, 116–117.) Palautteen saaminen ennalta sovituisissa ohjaustilanteissa toteutui monilla vastaajilla. Vastaajien mukaan palautteen saaminen arviointikeskusteluissa ja väli- sekä loppuarvioinnissa oli yleistä. Palautteen saaminen näissä tilanteissa edistää opiskelijan oppimista harjoittelussa (Stolt 2011, 13–14; Luojus 2011, 36). Osa vastaajista kirjoitti saaneensa palautetta päivän päätteeksi. Tällainen säännöllinen ja jatkuva palaute edesauttaa oppimista (Duffy 2013, 55–56).

Palautteenantotilanteet koettiin luonteeltaan joko epäsuotuisiksi tai suotuisiksi. Suurin osa opiskelijoista koki palautteenantotilanteen olleen positiivinen kokemus. Epäsuotuisat palautteenantotilanteet johtuivat luultavasti ohjaajien kiireestä tai palautteen epäasiallisesta ilmaisemisesta. Luojus (2011, 37) sekä Clynes & Raftery (2008) toteavat ohjaajien kiireen hankaloittavan palautteenantoa. Osastoilla tulisi selvittää, miten palautteenantotilannetta voisi parantaa hoitajien kiireen keskellä. Tulisiko palautteenannolle sopia päivittäin rauhallinen aika esimerkiksi päivän päätteeksi ohjaajan ja opiskelijan kesken. Fredenlundin (2009, 16–18) mukaan negatiivinen palaute luo opiskelijalle turvattomuuden ja jopa häpäisemisen tunteen, ja täten vaikeuttaa kliinistä harjoittelua.

Stolt (2011, 15) on tutkinut palautteenantovihon käyttöä harjoittelussa. Häneen mukaansa opiskelijat kuvasivat vihon käyttöä hankalaksi. Lisäksi palaute jäi usein pintapuoliseksi. Palautevihon käytössä on osastolla kehitettävää. Vihko ei ollut käytössä kaikilla opiskelijoilla, tai siihen tuli epätasapainoisesti palautetta. Osa vastasi myös, etteivät saaneet palautetta palautevihkoon, vaikka sitä pyysivätkin. Saattaa olla, että ohjaajat kokevat itse vihon käytön hankalana, ja siitä johtuen kirjoittavat vihkoon vain vähän tai ei lainkaan palautetta. Palautevihon käyttö ohjeistetaan osastolta, joten sen hyödyntäminen tai käyttämättä jättäminen saattaa herättää opiskelijoissa negatiivisia tunteita.

Palautteenannon kehittämisen suhteen suuri osa opiskelijoista olisi toivonut saavansa enemmän palautetta harjoittelussa. Moni kirjoitti toivovansa säännöllistä palautteenantoa. Herää kysymys, olisiko harjoittelussa mahdollista sopia säännöllisistä palautekeskusteluista esimerkiksi viikon tai jopa päivän päätteeksi? Muun muassa Duffy (2013, 50) kirjoittaa harjoittelussa annettavan palautteen säännöllisyyden olevan hyvä asia. Toinen huomioitava asia palautteenannossa oli palautteenannon ilmaisun kehittäminen. Osa opiskelijoista koki, että palaute oli ilmaistu epäystävällisesti, tai että itse tilanne oli luonteeltaan epäsuotuisa. Tässä asiassa huomio kääntyy ohjaajiin päin. Mistä nämä tilanteet johtuvat?

8.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksessa tulee noudattaa ehdotonta rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta niin tutkimuksen teossa kuin sen tulosten esittämisessä ja arvioinnissa. Tutkimuksessa tulee käyttää lähteinä aineistoa, joka on eettisesti hyväksyttävää, ja täyttää tieteellisen tutkimuksen kriteerit. Muiden tutkijoiden lähteisiin viittaaminen tulee toteuttaa kunnioittavalla ja heidän työtään arvostavalla tavalla. Tutkimus tulee hahmotella, suorittaa ja esittää tieteellisen tiedon edellyttämällä tavalla. Ennen tutkimuksen aloittamista tulee hakea asiaankuuluvat tutkimusluvut, ja kaikkien asianomaisten tahojen kanssa tulee päästä yhteisymmärrykseen yhteisistä pelisäännöistä ja vastuista sekä velvollisuuksista. Tutkimuksen aineiston käsittely ja hävittämisskäytännöt tulee myös olla selvillä. Tutkimukseen käytettävä rahoitus ja muut tutkimukseen liittyvät asiat tulee olla kaikkien osallisten tiedossa, ja

niistä tulee kertoa tutkimusta esiteltäessä. Tutkimuksen tekijät eivät saa ottaa osaa tutkimukseen liittyvissä päätöksissä, jos heidän arvellaan olevan jäävejä. Tietosuojakäytännöt täytyy myös huomioida. Ammattikorkeakoulun tulee huolehtia siitä, että tutkijoilla on annettu riittävä koulutus tieteellisen tutkimuksen tekemiseen ja sen eettisyydestä huolehtimiseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2014.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan uskottavuuden, tutkimustulosten siirrettävyyden, varmuuden ja vahvistuvuuden kautta. Uskottavuusmallin mukaan tutkijan käsitteellistykset ja tulkinta on vastattava tutkittavien omia käsityksiä. Tutkimustulosten siirrettävyydellä tarkoitetaan mahdollisuutta käyttää tuloksia hyödyksi samanlaisissa tilanteissa. Varmuuden käsitteen mukaan tutkijan ennakkokäsityksen on otettava huomioon luotettavuuden arvioinnissa. Vahvistuvuudella tarkoitetaan tulosten tulkintojen tukeutumista muiden tutkimusten tekemisiin tulkintoihin niin, että luotettavuus paranee. (Järvenpää 2006.)

Kyselylomake esitettiin ennen varsinaista tutkimusta oman luokan opiskelijoiden joukosta valitulla ryhmällä. Tutkimuksesta kerrottiin saatekirjeen avulla osastolla harjoittelussa olleille opiskelijoille. Kyseisessä kirjeessä kerrottiin tutkimuksen vapaaehtoisuudesta, jolloin tutkimuksesta voi kieltäytyä ennen kyselylomakkeen täyttööä tai sen aikana. Kirjeessä mainittiin myös, että kerätty aineisto hävitetään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen tietosuojajätteen mukana koululla. Kyselylomakkeeseen vastaaminen tulkittiin riittäväksi suostumukseksi tutkimukseen osallistumiselle. Vastauspaperit ohjeistettiin sulkemaan kirjekuoriin välittömästi vastaamisen jälkeen. Vastauspaperit haettiin säännöllisin väliajoin osastolta. Aineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti säilyttäen sitä huolellisesti paikassa josta se ei pääse katoamaan. Aineiston sisällöstä ei myöskään kerrottu ulkopuolisille henkilöille opinnäytetyön tekemisen aikana. Tutkimuksen luotettavuutta lisää teoriaosuuden lähteinä käytetty suomen- ruotsin- sekä englanninkielinen tutkimustieto tutkimuksen aiheesta.

Laadullisessa tutkimuksessa uskottavuudella tarkoitetaan sitä, ovatko tutkimuksen tekijän kuvaukset ja tulkinnat tutkimustuloksista yhtäpitäviä vastaajien tarkoitusten kanssa. Siirrettävyydellä tarkoitetaan, että tutkimuksen tulokset pystytään siirtämään esimerkiksi toisiin tutkimuksiin ja vastaaviin tilanteisiin. (Järvenpää, 2006.)

Tässä tutkimuksessa uskottavuus ei toteutunut täydellisesti. Vastauksia jouduttiin osittain tulkitsemaan ja pelkistämään niiden monimerkityksellisyksien vuoksi, koska vastauksia ei pystytty jälkikäteen tarkentamaan vastaajilta.

Siirrettävyys toteutui tutkimustuloksissa hyvin, sillä suurin osa tuloksista vastasi aikaisempien samasta aiheesta tehtyjen tutkimusten tuloksia.

Tutkimustuloksissa esitetyt suorat lainaukset kyselylomakkeen vastauksista lisäävät tutkimuksen luotettavuutta (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 160). Tässä tutkimuksessa käytettiin suoria lainauksia yhdestä kahteen kappaletta jokaista kyselylomakkeen kysymystä kohden, joten suoria lainauksia tuli riittävästi.

8.3 Jatkotutkimusehdotukset

Tämä tutkimus käsitteli opiskelijoiden kokemuksia heidän saamastaan palautteesta sisätautiosastojen kliinisessä harjoittelussa. Tulevaisuudessa tämän tutkimuksen voisi toteuttaa samoilla osastoilla uudelleen, jolloin nähdään, onko palautteenanto kehittynyt kyseisillä osastoilla parempaan suuntaan.

Toinen tutkimusehdotus liittyy osastoilla toimiviin ohjaajiin. Tutkimuksella voisi selvittää, miten ohjaajat kokevat palautteen antamisen opiskelijoille. Näin saadaan laajempaa tietoa palautteesta osastoilla ja tietoa siitä, onko ohjaajilla tarvetta jonkin tyyppiseen ohjaamiskoulutukseen.

Saarikosken (2002, 54) mukaan ohjaajille tulisi olla järjestettynä säännöllistä koulutusta ohjaukseen liittyen, ja tavoitteena tulisi olla opiskelijoiden ammatillinen kehittyminen harjoittelun aikana. Laadukkaan koulutuksen kautta ohjaajat kehittyivät niin yksilöllisellä kuin hoitajien yhteisölliselläkin tasolla. Myös ohjaajien ohjaamiskoulutuksen sisällöstä ja materiaalista sekä mahdollisesti sen toteuttamisesta voisi tehdä toiminnallisen opinnäytetyön.

LÄHTEET

Aalto, M. (2002). *Parjaavasta kolautteesta korjaavaan palautteeseen*. Ryttylä: My generation Oy.

Ammattikorkeakoululaki 932/2014. Haettu 28.4.2017 osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140932>

Berlin, S. (2008). *Innostava, lannistava, helpottava palaute*. Väitöskirja. Johtamisen laitos. Vaasan yliopisto. Haettu 10.5.2017 osoitteesta http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-245-8.pdf

Bourgault, A. (2013). Comparison of Audio vs. Written Feedback on Clinical Assignments of Nursing Students. *Teaching with Technology* Vol. 34 No.1. Haettu 19.5. EBSCOhost/CINAHL-tietokanta

Clynes, M., Raftery, S. (2008). Feedback: An essential element of student learning in clinical practice. *Nurse Education in Practice* (2008) 8, 405411. Haettu 27.4.2017 EBSCOhost/CINAHL -tietokanta

Duffy, K. (2013). Providing constructive feedback to student during mentoring. *Nursing Standard* vol 27 no 31, 2013. Haettu 27.4.2017 EBSCOhost/CINAHL -tietokanta.

Fredenlund, T. (2009). *Betydelsen av feedback i klinisk praktik*. Kandidatnivå. Vårdvetenskap. Högskolan i Borås. Haettu 27.4.2017 osoitteesta http://bada.hb.se/bitstream/2320/5682/1/K2009_76.pdf

Groves, M., Mitchell, M., Henderson, A., Jeffrey, C., Kelly, M., Nulty, D. (2014). Critical factors about feedback: 'They told me what I did wrong; but didn't give me any feedback'. *Journal of Clinical Nursing* 24, 1737–1739, 2014. Haettu 28.4.2017 EBSCOhost/CINAHL tietokanta.

Hattie, J., Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research* 2007, vol. 77, No. 1, 81-112. Haettu 28.4.2017 EBSCOhost/CINAHL -tietokanta.

Heinonen, N. (2004) *Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu – suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille*. Sosiaali- ja terveysministeriö. Haettu 9.12.2016 osoitteesta https://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/tutustu_savoniaan/oha/STM_2003%20suositus%20harjoittelu%20terveysalalla.pdf

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2013). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.

Iivanainen, A., Jauhiainen, M. & Korhonen, L. (1995). *Hoitotyön käsikirja*. Tampere: Kirjayhtymä Oy

Järvenpää, E. (2006) Laadullinen tutkimus. Luento 2.2.2006. Helsinki university of technology. Haettu 8.12.2016 osoitteesta <http://www.cs.tut.fi/~ihtesem/k2007/materiaali/luento4.pdf>

Kajander, S. (2007). *Sairaanhoitajaopiskelijoiden arvioita ohjatun harjoittelun laadusta ja QPL-mittarin arviointia*. Pro gradu-tutkielma. Hoitotiede. Kuopion yliopisto. Haettu 25.11.2016 osoitteesta http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20090006/urn_nbn_fi_uef-20090006.pdf

Kananen, J. (2014). *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Juvenes Print.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. (2009). *Tutkimus hoitotieteessä*. Helsinki: WSOYPro.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. (2013). *Tutkimus hoitotieteessä*. Helsinki: SanoPro.

Kotimaisten kielten keskus 2017. *Kielitoimiston sanakirja*. Haettu 3.5.2017 osoitteesta <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. (1999). Sisällön analyysi. *Hoitotiede* Vol 11 no 1/-99, 3-11.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 Haettu 11.10.2017 osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

Leppäharju, M. (2010) *Sairaanhoitajaopiskelijoiden ammattitaidon arviointi opiskeluun kuuluvassa harjoittelussa*. Pro gradu-tutkielma. Hoitotyön opettamisen koulutusohjelma. Tampereen yliopisto. Haettu 19.5.2017 osoitteesta <https://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/81450/gradu04201.pdf?sequence=1>

Luoja, K. (2011). *Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli – Ohjaajien näkökulma*. Väitöskirja. Hoitotiede. Tampereen yliopisto. Haettu 10.5.2017 osoitteesta <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66696/978-951-44-8315-8.pdf?sequence=1>

Nevala, S. (2015). *Ohjaa oppijaa*. SuPer ry. Haettu 19.10.2017 osoitteesta https://www.superliitto.fi/site/assets/files/4599/ohjaan_oppijaa_a5_32s_painon.pdf

Ojanen, S. (2006). *Ohjauksesta oivallukseen*. Ohjausteorian käsittelyä. Helsinki: Yliopisto-paino.

Opetushallitus (2014). *Ammatillisen perustutkinnon perusteet, Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, lähihoitaja 2014*. Haettu 11.10.2017 osoitteesta http://www.oph.fi/download/162460_sosiaali_ja_terveysalan_pt_01082015.pdf

Opetusministeriö (2006). *Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon –Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24. Haettu 3.5.2017 osoitteesta <http://docplayer.fi/413375-Ammattikorkeakoulusta-terveydenhuoltoon.html>

Opiskelijaohjauksen laatusuositukset (2012). Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri, Hämeen ammattikorkeakoulu ja Koulutuskeskus Tavastia. Haettu 20.10.2017 osoitteesta <https://www.khshp.fi/wp-content/uploads/2017/06/Opiskelijaohjauksen-laatusuositukset.pdf>

Plakht, Y., Shiyovich, A., Nusbaum L. & Raizer H. (2012). The association of positive and negative feedback with clinical performance, self-evaluation and practice contribution of nursing students. *Nurse Education Today* 33 (2013) 1265-1268. Haettu 30.5.2017 osoitteesta <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0260691712002596>

Saarikoski, M. (2002). *Clinical learning environment and supervision. Development and validation of the CLES evaluation scale*. Turun yliopiston julkaisu. Hoitotiede. Turun yliopisto. Haettu 19.5. osoitteesta <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/5820/D525.pdf?sequence=1>

Stolt, J. (2011). *Opiskelijasta sairaanhoitajaksi, Käytännön harjoittelujaksot sairaanhoitajaopiskelijan ammatillisen identiteetin rakentumisen tukena*. Pro gradu-tutkielma. Kasvatustieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. Haettu 25.11.2016 osoitteesta <http://lada.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/59607/Stolt.Jaana.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2014). Hyvä tieteellinen käytäntö. Haettu 25.11.2016 osoitteesta <http://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto>

Virtuaaliammattikorkeakoulu (n.d.) Kyselyyn perustuvan tutkimuksen suorittaminen. Haettu 9.12.2016 osoitteesta <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289345955/1194290010211.html>

SAATEKIRJE

Arvoisa opiskelija,

Teemme ammattikorkeakouluopintoihin kuuluvaa opinnäytetyötä aiheesta "hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia heidän saamastaan palautteesta harjoittelussa sisätauti-osastoilla". Tarkoituksena on kerätä kokemuksia opiskelijoilta kyseisestä aiheesta sairaalan sisätautiosastoilla talven ja kevään 2017 aikana. Vastauksesi ovat meille kallisarvoisia, sillä sen avulla opiskelijoille annettavaa palautteenantoa voidaan kehittää ja näin edistää oppimista.

Tutkimus toteutetaan paperisen kyselylomakkeen avulla avoimilla kysymyksillä, jolloin saat omin sanoin kirjoittaa omista kokemuksistasi. Kyselyyn vastaaminen on sinulle täysin vapaaehtoista, mutta erittäin suositeltavaa, jotta saamme kattavan aineiston analysoitavaksi tuloksia varten. Voit myös jäädä pois tutkimuksesta milloin tahansa. Kysely täytetään täysin nimettömänä ja täytetyt kyselylomakkeet suljetaan välittömästi vastaamisen jälkeen kirjekuoreen ja palautetaan osastolla ennalta sovittuun paikkaan, josta ne haetaan analysoitaviksi. Tutkimusaineisto hävitetään opinnäytetyön valmistuttua.

Toivomus on, että vastaat kysymyksiin mahdollisimman kattavasti sekä täysin rehellisesti ja omien kokemustesi perusteella. Kokemuksesi ovat meille tärkeitä!

Voit ottaa yhteyttä tutkimukseen ja vastaamiseen liittyvissä asioissa

Mika Roms, mika.roms@student.hamk.fi

Valtteri Simola, valtteri.simola@student.hamk.fi

Ystävällisin terveisin

Valtteri Simola ja Mika Roms, 3. vsk

Hoitotyön koulutusohjelma, HAMK, Forssan yksikkö

KYSELYLOMAKE

Kirjoitathan vastauksesi selkeällä käsialalla ja kokonaisiin lausein, kiitos! Vastaustilan loppuessa voit jatkaa vastaustasi paperin kääntöpuolelle, kunhan merkitset selkeästi mikä kohta on kyseessä. Palautteella tarkoitetaan tässä kyselyssä vain hoitohenkilökunnalta saatua palautetta.

1. Oletko Sairaanhoidajaopiskelija / Lähihoitajaopiskelija (Ympyröi oikea vaihtoehto)

2. Monennellako vuosikurssilla olet?

PALAUTTEEN LAATU

Millainen palaute on edistänyt oppimistasi harjoittelusi aikana?

Millainen palaute on vaikeuttanut oppimistasi harjoittelussa?

Millaiseksi kuvaillet harjoitteluvihkoon saamaasi palautetta? (Jos vihko ei ole ollut käytössä harjoittelusi aikana, jätä tämä kohta tyhjäksi.)

PALAUTTEEN MÄÄRÄ

Miten kuvaillet saamasi palautteen määrää?

PALAUTTEENANTOTILANNE

Millaisissa tilanteissa olet saanut palautetta?

Millaiseksi kuvaillet palautteenantotilannetta?

PALAUTTEEN KEHITTÄMINEN

Miten kehittäisit palautteenantoa?

MUUTA

Mitä muuta haluat kertoa palautteesta harjoittelusi ajalta?

Kiitos vastauksistasi!